

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Od deklarace Cork 2.0 ke konkrétním opatřením**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/06)

Zpravodajka: **Sofia BJÖRNSSON**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	26. 1. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	15. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	6. 7. 2017
Plenární zasedání č.	526
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	123/0/0

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá deklaraci Cork 2.0 a konferenci, která k ní v září 2016 vedla. V deklaraci se neustále důrazně podporuje politika venkova na úrovni EU.

1.2. Je zřejmé, že venkovské oblasti nejsou v EU homogenní a že podmínky se liší jak mezi jednotlivými členskými státy, tak v jejich rámci. EHSV se domnívá, že v důsledku těchto odlišností je potřeba se zaměřit na využívání dostupných fondů EU a zaujmout k němu strategický přístup. Ten se musí zakládat jak na prioritách stanovených členskými státy a jejich regiony, tak – a to je nejdůležitější – na iniciativách venkovského obyvatelstva. Povinná ochrana venkova v politických rozhodnutích a strategiích může být navíc způsobem, jak brát ohled na specifické podmínky venkova a vzít je v úvahu.

1.3. Rozvoj venkova je horizontální otázka, která má v podstatě vliv na všechny oblasti politiky. Je potřebná soudržnější politika rozvoje venkova a regionální rozvoj a také vysoký rozpočet pro ESI fondy (evropské strukturální a investiční fondy). EHSV konstatuje, že ESI fondem, jenž se nejvíce zaměřuje na rozvoj venkova, je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), a zdůrazňuje, že ostatní ESI fondy, jako je Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropský sociální fond (ESF) by měly zvýšit svůj podíl.

1.4. Prostor pro zjednodušení politiky je veliký. EHSV zdůrazňuje, že zjednodušení právního rámce ESI fondů je nezbytné, a to jak na úrovni EU, tak při provádění politiky na vnitrostátní a regionální úrovni. Současný systém je tak složitý, že určité potenciální žadatele od žádosti o podporu odrazuje.

1.5. Na mnoha místech v EU, zejména ve venkovských oblastech, stále ještě chybějí udržitelná řešení v oblasti internetové komunikace. EHSV to hodnotí velmi kriticky. Venkovské oblasti potřebují širokopásmové připojení z bezpečnostních důvodů (např. pro dobře fungující telefonické spojení) a také kvůli životní úrovni. Širokopásmové připojení může být jedním z faktorů rozhodujících o tom, zda zejména mladí lidé budou chtít na venkově zůstat, nebo zda odejdou. Pro podniky a podnikatele je širokopásmové připojení nutností.

1.6. Ve venkovských oblastech hraje velmi důležitou úlohu zemědělství, neboť je velmi úzce spjata s půdou. Zemědělská produkce je jak nedílnou součástí venkova, pokud jde o uspokojení poptávky společnosti po udržitelných potravinách, tak hnací silou rozvoje venkova. EHSV proto považuje za přirozené, že bude většina prostředků z EZFRV vyčleněna na zemědělskou činnost. Podmínkou pro dlouhodobě udržitelnou zemědělskou produkci jsou dobré podmínky pro mladé podnikatele v zemědělství.

1.7. EHSV zdůrazňuje, že k dosažení udržitelného rozvoje je zapotřebí dobré inovační klima.

1.8. EHSV konstatuje, že 17 cílů udržitelného rozvoje OSN a jejich dílčí cíle, stejně jako Pařížská dohoda o změně klimatu (COP 21) představují všeobecné cíle, které se týkají všech oblastí politiky EU, mj. politiky rozvoje venkova. Do provádění zmíněných mezinárodních ujednání se musí aktivně zapojit místní a regionální orgány činné ve venkovských oblastech.

2. Obecné připomínky

Cork 2.0

2.1. V roce 1996 uspořádala Komise konferenci v irském Corku. Výsledkem této konference byla Corkská deklarace, která položila základ pro druhý pilíř společné zemědělské politiky (SZP) a pro programy rozvoje venkova. Na podzim roku 2016 zorganizovala Komise novou konferenci v Corku, na které byla přijata deklarace Cork 2.0.

2.2. Deklarace byla vypracována na základě širokého konsenzu na konferenci uspořádané Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova s přibližně 340 účastníky z většiny členských států EU, kteří zastupovali občanskou společnost a orgány na vnitrostátní a regionální úrovni a na úrovni EU, včetně zástupců EHSV. Na závěr byla prezentována deklarace s názvem Za lepší život ve venkovských oblastech, kterou účastníci implicitně schválili.

2.3. Výchozím bodem deklarace je politika rozvoje venkova a zemědělská politika v EU. Do určité míry byl však zaujat širší přístup prostřednictvím odkazu na cíle udržitelného rozvoje OSN (Agenda pro udržitelný rozvoj 2030) ⁽¹⁾ a Pařížskou dohodu o změně klimatu (COP 21) ⁽²⁾.

2.4. V úvodu jsou popsány důvody vzniku deklarace a pak se vymezuje deset politických směrů:

- Bod 1: Podpora prosperity ve venkovských oblastech
- Bod 2: Posílení hodnotových řetězců venkova
- Bod 3: Investice do rentability a životaschopnosti venkova
- Bod 4: Zachování venkovského prostředí
- Bod 5: Řízení přírodních zdrojů
- Bod 6: Podpora opatření v oblasti změny klimatu
- Bod 7: Podpora znalostí a inovací
- Bod 8: Lepší správa ve venkovských oblastech
- Bod 9: Podpora provádění a zjednodušení politik
- Bod 10: Zlepšení výkonnosti a odpovědnosti

2.5. V deklaraci je zaujat obecnější přístup k rozvoji venkova a její silná stránka spočívá v rozsahu a obsahu, jelikož byly zahrnuty všechny části aspektů, které jsou zapotřebí pro životaschopné udržitelné venkovské prostředí v EU. EHSV však konstatuje, že rozsah deklarace je i její slabou stránkou, protože ji činí velice komplexní, a nezbývá tak prostor pro zaměření na úroveň EU. EHSV by chtěl s ohledem na podstatné výzvy, jimž čelí venkovské oblasti, zdůraznit, že je důležité použít dostupné prostředky zacíleným způsobem, a tím dosáhnout konkrétních výsledků. Toto zacílení se musí zakládat jak na prioritách jednotlivých členských států nebo regionů, tak – a to je nejdůležitější – na iniciativách venkovského obyvatelstva.

⁽¹⁾ Viz stanovisko Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti (viz strana 15 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽²⁾ Stanovisko Po pařížské konferenci (Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 103).

2.6. Obsah deklarace Cork 2.0 je ve značné míře podobný obsahu deklarace z roku 1996 s tím rozdílem, že byly přidány otázky týkající klimatu a digitalizace.

2.7. EHSV se považuje za přirozenou součást provádění deklarace a žádá Komisi, aby v budoucnu předložila zprávy o pokroku hodnotící stav jejího provádění.

Fondy EU na politiku rozvoje venkova

2.8. Všechny země EU mají vnitrostátní nebo regionální programy rozvoje venkova, jež jsou zčásti financovány prostřednictvím EZFRV a zčásti z vnitrostátních (veřejných a soukromých) prostředků. Tyto programy obsahují opatření, jejichž cílem je přispět k udržitelnému rozvoji ve třech oblastech – environmentální, sociální a hospodářské. Vypracoval je příslušný členský stát nebo region a schválila Komise.

2.9. EZFRV patří spolu s Fondem soudržnosti (SF), Evropským fondem pro regionální rozvoj (EFRR), Evropským sociálním fondem (ESF) a Evropským námořním a rybářským fondem (ENRF) mezi takzvané ESI fondy (evropské strukturální a investiční fondy). Technické provádění ESI fondů se řídí společným regulačním rámcem⁽³⁾. Každá země kromě toho vypracovala společné dohody o partnerství pro fondy, kde jsou definovány priority pro provádění politiky. Je to součástí procesu provádění cílů strategie Evropa 2020. Existuje proto úzký vztah mezi fondy a strategií pro jejich koordinaci.

2.10. EZFRV zajišťuje síť pro venkov, a to zčásti na evropské úrovni prostřednictvím Evropské sítě pro rozvoj venkova a zčásti na vnitrostátní a regionální úrovni. Síť vytvářejí platformy pro setkávání a výměnu zkušeností a prostřednictvím jejich činnosti dochází ke zlepšování podmínek pro účinné provádění programů rozvoje venkova a plnění jejich cílů.

2.11. Výbor regionů dal vypracovat studii o tom, do jaké míry se prostředky ESI fondů využívají na rozvoj venkova⁽⁴⁾. Není překvapivé, že fondem, který poskytl nejvíce prostředků a který se nejvíce využívá na tyto účely, je EZFRV. Podíl prostředků poskytnutých z ostatních fondů je relativně malý. Jelikož je rozvoj venkova horizontální otázkou a je důležitý pro soudržnou Unii, domnívá se EHSV, že je zapotřebí vyvinout úsilí na zvýšení tohoto podílu.

2.12. ESI fondy doposud byly a budou nejdůležitějším prostředkem na úrovni EU na provádění záměrů corkských deklarací. Další finanční období začíná v EU v roce 2021 a zformování politik pro toto období bude rozhodující pro to, jak efektivně se budou záměry uvedené v deklaraci Cork 2.0 realizovat. EHSV mimoto konstatuje, že k realizaci deklarace a naplnění cílů politiky vyžadují ESI fondy vysoký rozpočet.

3. Kroky vpřed

Ochrana venkova

3.1. V bodě 1 deklarace se uvádí, že by měl existovat mechanismus ochrany venkova, jenž by zajišťoval, aby se potenciál venkova odrážel v politikách a strategiích EU. Politika venkova a zemědělská politika by měly vycházet z identity a dynamiky venkovských oblastí prostřednictvím víceodvětvových přístupů a měly by zohledňovat hodnoty udržitelnosti, sociálního začleňování a místního rozvoje.

3.2. Ochrana venkova by znamenala, že se objektivně a systematicky zohlední osobité podmínky venkovských oblastí. Může představovat nástroj, který ukazuje, jak politická rozhodnutí ovlivňují venkov, a tím zabránit tomu, aby jej ovlivňovala nepříznivě.

3.3. Ochrana venkova se uplatňuje např. ve Finsku, Velké Británii a v Kanadě. Může být jak povinná, tak dobrovolná. V Severním Irsku je od roku 2016 zákonem stanovený požadavek provádět ochranu venkova. Systémy různých zemí jsou si podobné.

3.4. Pokud má ochrana venkova přinést výsledky, musí být její provádění povinné. Musí subjektům, jež mají přijímat rozhodnutí, poskytnout dobré podklady. Ochrana venkova, která vede pouze k šetření a konstatování, ale ne k tomu, aby byla ovlivněna rozhodnutí, je bezvýznamná.

⁽³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013.

⁽⁴⁾ <http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/Evolution-Budget-Dedicated-Rural-Development-Policy.pdf>

3.5. Je rovněž zapotřebí si uvědomit, že v EU a v členských státech není pouze jedna venkovská oblast, ale několik různých venkovských oblastí s různými příležitostmi a podmínkami. I to se musí odrážet v ochraně venkova a v politikách na úrovni EU a členských států, pokud má rozvoj venkovských oblastí přinést dobré výsledky. Obyvatelstvo venkova hraje rovněž úlohu v budování místní identity a ve snaze o její rozvoj a také v diskusi a rozhodování o tom, do jaké míry se zachová venkovský charakter.

LEADER a komunitně vedený místní rozvoj

3.6. V bodě 8 deklarace se uvádí, že je zapotřebí vycházet z úspěchu iniciativy Společenství pro rozvoj venkova (LEADER) a z přístupu zdola nahoru, na němž je založena. EHSV uvedl v mnoha dokumentech své názory na politiku soudržnosti EU, partnerství uzavřená na jejím základě, metodu LEADER a na nový přístup – tzv. komunitně vedený místní rozvoj.

3.7. EHSV vyjádřil souhlas s analýzou Komise uvedenou již v její třetí zprávě o soudržnosti z roku 2004, která si kladla za cíl dosáhnout vyváženějšího rozvoje tím, že se sníží existující rozdíly, předejde se územní nerovnováze a propojí se regionální a odvětvová politika⁽⁵⁾.

3.8. Výbor však může konstatovat, že tohoto cíle nebylo dosaženo a že je zapotřebí soudržnější politika rozvoje venkova a regionální rozvoj.

3.9. EHSV rovněž uvítal zásadu partnerství jako účinnou metodu k podpoře programů pro ESI fondy. Zásada partnerství znamená, že kromě tradičních hospodářských a sociálních hráčů jsou zapojeny také organizace občanské společnosti, environmentální partneři, nevládní organizace a orgány, které podporují rovnost žen a mužů.

3.10. Metoda LEADER představuje ověřený nástroj rozvoje, který umožňuje veřejnosti a občanské společnosti podílet se na místním partnerství. EHSV se již v roce 2011 vyjádřil, že by tato metoda měla mít přístup také k prostředkům ve všech ESI fondech. Je rovněž pozitivním faktorem přispívajícím k lepšímu propojování měst a venkova⁽⁶⁾. Metodu lze používat rovněž v městských oblastech, EHSV však zdůrazňuje, že by to nemělo být na úkor rozvoje venkova.

3.11. V programovém období 2014–2020 se komunitně vedený místní rozvoj stal v rámci metody LEADER novým nástrojem, který je financován ze čtyř ESI fondů společně. Neefektivněji umějí místní rozvoj provádět ti, kteří na místě bydlí, pracují a znají danou oblast.

3.12. Alespoň pět procent prostředků z EZFRV se musí využít prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje. Vzhledem k jeho struktuře, kdy se pro každý jednotlivý fond musí dodržet čtyři různé regulační rámce, jsou možnosti omezené na racionální a jednoduché využití. S ohledem na nadcházející programové období by Komise měla předložit návrhy na výrazné zjednodušení, aby mohl komunitně vedený místní rozvoj plně dosáhnout svého potenciálu jako nástroj pro venkovské i městské oblasti, a vyčlenit na tuto metodu určitý minimální podíl prostředků fondů.

Služby a pracovní příležitosti

3.13. Faktory, jako jsou služby a pracovní příležitosti, ovlivňují, do jaké míry obyvatelé chtějí nebo mohou zůstat žít ve venkovských oblastech nebo se do nich přestěhovat. V EU převládá obecný trend stěhování obyvatel z venkovských oblastí, což vytváří klesající spirálu a snižuje možnost dosáhnout cílů Unie a OSN týkajících se udržitelného rozvoje. Demografický vývoj může v budoucnu představovat výzvu a mladí i staří obyvatelé venkova musí mít podmínky pro dobrou kvalitu života.

⁽⁵⁾ Stanovisko Územní soudržnost (Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 123).

⁽⁶⁾ Stanovisko LEADER jako nástroj pro místní rozvoj (Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 15).

3.14. Přístup k základním veřejným a komerčním službám, jako jsou školy, zdravotní péče, pošta, obchody s potravinami, veřejná doprava a podobně, se může mezi městskými a venkovskými oblastmi lišit. To může představovat rozhodující faktor, na jehož základě si lidé vyberou, kde chtějí a mohou žít. Pro rodiny s dětmi může mít například přístup k fungující péči o děti dopad na to, v jaké míře jsou rodiče schopni pracovat. V některých částech EU je přístup ke službám obecně horší ve venkovských oblastech než v oblastech městských. Tento problém by se měl zohlednit v územním plánování, aby se zajistilo, že nedojde ke snížení kvality života obyvatel venkovských oblastí.

3.15. V řadě zemí EU je nezaměstnanost vyšší na venkově než ve městech. Ze statistik sestavených Eurostatem ⁽⁷⁾ je však zřejmé, že tento trend značně kolísá. Zároveň některé podniky uvádějí, že je ve venkovských oblastech obtížné najít kvalifikovanou pracovní sílu. Určitou nesouměrnost tak lze pozorovat u nabídky a poptávky oběma směry. Trendem je to, že mladí lidé, kteří se chtějí vzdělávat, vyhledávají místa, kde jsou univerzity a vysoké školy, ale pak se už nevrátí zpátky.

3.16. Pro obyvatele venkovských oblastí je a v nadcházejících letech i nadále bude představovat výzvu vytváření podmínek pro usazování přistěhovalců, zejména jejich rodin. Měla by se stimulovat snaha o vzájemnou úctu a respekt a jejich zachování. Venkovské oblasti mohou přistěhovalcům a jejich rodinám nabídnout dobré životní podmínky. Pro země s vysokým přistěhovalectvím (např. uprchlíků či migrantů) a přílivem pracovní síly může nalezení pracovních příležitostí představovat výzvu, na druhé straně tak ale vzniká příležitost k zaměstnání.

3.17. V deklaraci se otázkami pracovních míst a vzdělávání zabývají zejména body 3 a 7. Otázka služeb se řeší spíše nepřímo. EHSV se domnívá, že je iniciativa Unie důležitá pro rozvoj přímo i nepřímo, zvláště pokud jde o otázku vytváření pracovních míst prostřednictvím opatření na podporu podniků. Za přístup k službám jsou z velké části zodpovědné jednotlivé členské státy, přestože například ESI fondy mohou představovat nástroj na urychlení jejich poskytování.

Zemědělství a rozvoj venkova

3.18. Zemědělská plocha a lesy tvoří přibližně 85 % rozlohy EU, přičemž mezi jednotlivými zeměmi a regiony existují velké rozdíly. Obdělávaná krajina zajišťuje podmínky pro produkci potravin, krmiv, energie a vláken, je však také zdrojem z hlediska ochrany a produkce veřejných statků, například bohatství rostlinných a živočišných druhů. Krajina je faktorem, který odlišuje venkovské oblasti od oblastí městských a je jedinečným prvkem venkova v EU. Ve venkovských oblastech hraje velmi důležitou úlohu zemědělství, neboť je s půdou velmi úzce spjato. Problematika ochrany venkovského prostředí a řízení přírodních zdrojů je zdůrazněna v bodech 4 a 5 deklarace. Podmínky pro udržitelné řízení a využívání mají rozhodující význam pro skutečné hodnoty krajiny, kvalitu vody a biologickou rozmanitost.

3.19. Deklarace se věnuje i zemědělské produkci, třebaže jen nepřímo, a její znění naznačuje, že zemědělská produkce (v podobě potravin) je do určité míry považována za samozřejmost. Jak již bylo uvedeno, deklarace se výslovněji zabývá problematikou ochrany životního prostředí a řízení přírodních zdrojů. EHSV poukazuje na to, že zemědělská produkce je jednak nedílnou součástí venkova, pokud jde o uspokojení poptávky společnosti po udržitelných potravinách, jednak hnací silou rozvoje venkova. Významný podíl venkovského obyvatelstva tvoří lidé pracující v zemědělství a lesnictví, kteří vytvářejí pracovní příležitosti a představují základ poptávky po službách. V této souvislosti je důležitým faktorem možnost nových zemědělců, především pak mladých zemědělců, převzít podniky a rozšířit jejich činnost. Mladí zemědělci tvoří jen malý podíl a je třeba vyvíjet úsilí o snadnější generační obměnu.

3.20. Pro udržitelnou zemědělskou produkci je důležité spojení tří rozměrů udržitelného rozvoje: hospodářského, sociálního a environmentálního. Hospodářský rozměr může mít v některých případech rozhodující význam pro správu. Jako příklad lze uvést postupné snižování rozlohy druhově bohatých luk a pastvin v důsledku poklesu ziskovosti chovu pasoucích se hospodářských zvířat, což má zase negativní dopad na biologickou rozmanitost. Tento příklad ukazuje, že nejsou-li zemědělské podniky ekonomicky životaschopné, ovlivňuje tato skutečnost i okolní prostředí, a že je důležité, aby byla zemědělcům poskytována kompenzace za environmentální služby, které poskytují.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics_at_regional_level

3.21. EHSV se domnívá, že zemědělství je oblastí rozvoje venkova, v níž primární odpovědnost nese a nadále by nést měl EZFRV. Většina prostředků tohoto fondu je a měla by zůstat vyčleněna na zemědělské činnosti, například v podobě environmentálních plateb, rozvoje dovedností, podpory oblastí s přírodními omezeními a investiční podpory. Jiné oblasti EZFRV, například energetika, širokopásmové připojení a podpora inovací, v širším měřítku pozitivně ovlivňují venkovské oblasti. Zemědělství je jako kterýkoliv jiné odvětví současně i podnikatelskou činností a tato cílová skupina by neměla být vyloučena z opatření jiných ESI fondů.

3.22. Dnešní zemědělce a lesníky lze považovat jak za tvůrce krajiny, tak za správce krajiny, kterou obdělávaly minulé generace. Pro mnoho lidí je obdělávaná kulturní krajina důležitým faktorem kvalitnějšího života a její význam pro volný čas, aktivity provozované v přírodě a cestovní ruch by neměl být podceňován. Skutečná hodnota krajiny a půdních zdrojů může nejrůznějšími způsoby vytvářet podnikatelské příležitosti a zajišťovat živobytí.

3.23. Vyváženější územní rozvoj by měl rovněž zahrnovat přechod k udržitelným potravinovým systémům⁽⁸⁾. Vytvoření holistického přístupu k potravinovým systémům je zásadní pro řešení ekonomických, environmentálních a sociálních problémů spojených s produkcí a spotřebou potravin a pro zajištění řádného řízení iniciativ na více úrovních a ve více odvětvích. Mezi tyto iniciativy patří například podpora krátkých dodavatelských řetězců, zaměřených na zlepšení rozvoje venkova podporou přístupu spotřebitelů k čerstvým zdravým potravinám⁽⁹⁾. Přínosné jsou i pro místní ekonomiku a zemědělskou produkci.

Inovace

3.24. Inovace, jejichž účelem je vyvíjet a zavádět nové myšlenky, mají pro rozvoj venkova neocenitelný význam. Inovativní řešení vytvářejí podmínky pro udržitelnou společnost, například pro to, aby venkov přispíval k intenzivnějšímu oběhovému hospodářství založenému na biotechnologiích a k inteligentním řešením v oblasti klimatu, a rozšiřují možnosti vyrábět více s méně vstupy. Předávání poznatků a přístup k nim je klíčovým faktorem realizace inovativních myšlenek.

3.25. Nové technologie a nové, inovativní způsoby produkce představují vhodný základ pro udržitelnější zemědělskou výrobu, jež vede k lepším životním podmínkám zvířat a možnosti vyrábět více s méně vstupy např. v podobě výživy rostlin nebo přípravků na jejich ochranu. Využívání nových technologií a zavádění inovací však často vyžaduje rozsáhlé investice, které pro jednotlivé majitele zemědělských podniků mohou představovat riziko. Často není možné, aby jeden podnikatel nesl riziko sám. Jednou z možností, jak stimulovat technologie a metody, které společnost požaduje, by měla být investiční podpora poskytovaná například z programu rozvoje venkova. Mezi rozvojem zemědělských technologií a počtem volných pracovních míst může dojít k nevyhnutelnému střetu, neboť intenzivnější mechanizace a strukturální rozvoj vedou v mnoha případech ke snížení počtu pracovních míst. Tento rozvoj však může vyústit i ve více ekonomicky stabilní pracovní místa.

3.26. Strategie pro inovace a zavádění inovací musí vycházet spíše ze zjištěných potřeb než z množství dostupných finančních prostředků. V bodě 7 deklarace se vyzdvihuje potřeba rozšiřovat znalosti a stimulovat technické i sociální inovace, přičemž je zapotřebí, aby zainteresované strany spolupracovaly při využívání a sdílení informací. V tomto případě mohou být přínosné iniciativy Unie, jako jsou evropská inovační partnerství, např. EIP-AGRI, neboť uplatňují přístup zdola nahoru, který zajišťuje vytváření sítí, komunikaci a výměny mezi subjekty na různých úrovních, především pak pokud jde o obchodní praxi. K další stimulaci inovací na venkově by mohlo být vhodné podpořit zprostředkovatele v oblasti inovací.

Digitalizace

3.27. V současném světě je přístup k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení nepostradatelným aspektem infrastruktury a nutností pro řádné fungování společnosti v městských i venkovských oblastech. Ovlivňuje jak přístup k pracovní síle, tak přístup k pracovním příležitostem. Čím dál tím více činností se provádí on-line. Rada evropských oblastí, především pak venkovských, však stále postrádá spolehlivá řešení pro širokopásmové připojení. EHSV zdůrazňuje, že tento stav je nepřijatelný. Lidé, kteří žijí ve venkovských oblastech, potřebují širokopásmové připojení kvůli vlastní bezpečnosti (např. plně funkční telefonní linky) a pro kvalitní život (např. plně funkční televizi). Přístup k širokopásmovému

⁽⁸⁾ Viz stanovisko Udržitelnější potravinové systémy (Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 64).

⁽⁹⁾ To je tématem stanoviska EHSV z vlastní iniciativy Příspěvek občanské společnosti k vypracování komplexní politiky EU v oblasti potravin, které má být přijato na plenárním zasedání v prosinci 2017.

připojení může být faktorem, jenž ovlivní, do jaké míry se především mladí lidé rozhodnou v určité oblasti zůstat, nebo z ní odejít. Pro podniky je širokopásmové připojení nezbytné, neboť ve většině případů nemohou bez fungujícího širokopásmového připojení provádět svoji činnost. Příkladem mohou být platební řešení ve společnosti, jež v rostoucí míře využívá bezhotovostní styk, účetnictví, elektronický obchod nebo komunikace se zákazníky. Podnikání v zemědělství je příkladem oblasti, kde IKT hrají stále významnější úlohu v nových technických řešeních.

3.28. Na potřebu digitalizace a příležitosti, které skýtá, upozorňuje i deklarace. EHSV se domnívá, že pokud tržní síly nestačí k tomu, aby podněcovaly rozšiřování širokopásmového připojení, což je časté právě ve venkovských oblastech, měly by se zjistit možnosti podpory. EHSV se domnívá, že EFRR by měl být prvořadým zdrojem podpory infrastruktury, zatímco u podrobnějších a cílenějších opatření by mělo být možné využívat EZFRV. Přispět by zde mohly Evropská investiční banka a Evropský fond pro strategické investice, a sice např. prostřednictvím inovativních finančních nástrojů.

Úloha venkovských oblastí v souvislosti s oběhovým hospodářstvím a změnou klimatu

3.29. Venkovské oblasti hrají v oběhovém hospodářství důležitou úlohu. Oběhové hospodářství zmiňuje i bod 6 deklarace – Podpora opatření v oblasti změny klimatu –, oběhové hospodářství má však i další kladné aspekty, na něž EHSV upozornil ve svém stanovisku Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství⁽¹⁰⁾. Mezi městy a venkovem musí být vytvořen udržitelný cyklus, nejen pokud jde o zdroje, ale také v zájmu posílení zemědělství a snížení dovozu vstupů. Venkovské oblasti tak mají velký potenciál přispívat ke společnosti více využívající oběhové hospodářství, zčásti z toho důvodu, že jsou schopny používat odpadní produkty jako zdroje, např. jako hnojiva nebo pomocné půdní látky, a zčásti proto, že produkují obnovitelnou energii a biomateriály.

3.30. Jednou ze součástí snižování emisí přispívajících ke změně klimatu je omezení používání fosilních paliv a využívání obnovitelné energie. I v této sféře mohou venkovské oblasti značně přispívat, v neposlední řadě výrobou solární, větrné a vodní energie a bioenergie. Výroba obnovitelné energie však může mít zásadní dopad na místní obyvatelstvo a životní prostředí, a proto je důležité zohledňovat všechny aspekty udržitelného rozvoje.

3.31. Pokud jde o změnu klimatu, musíme omezovat její dopady a současně se jim přizpůsobovat. Vzhledem k rozsáhlým plochám zemědělské půdy a lesů mají venkovské oblasti značný potenciál fungovat jako úložiště uhlíku, a přispívat tak ke snižování emisí přispívajících ke změně klimatu, které jsou při výrobě současně uvolňovány. Za účelem minimalizace těchto emisí je třeba ve výrobě využívat nejlepší dostupné technologie. Je zapotřebí rozvíjet dovednosti na všech úrovních, od výrobců po činitele přijímající rozhodnutí, v kombinaci s investičními příležitostmi.

3.32. Venkovské oblasti mají tedy značný potenciál přispívat k udržitelné společnosti, a tím i k naplňování cílů udržitelného rozvoje OSN (Agenda pro udržitelný rozvoj 2030) a k Pařížské dohodě o změně klimatu (COP 21), jak je jasné uvedeno v deklaraci Cork 2.0. Výzvy jsou však značné a k jejich řešení jsou zapotřebí hmotné i nehmotné investice.

Zjednodušení

3.33. V diskusích o podpoře z fondů EU je často zdůrazňována složitost s ní spojená, a to jak pro příjemce, tak pro orgány. Složitostí této otázky se deklarace zabývá v bodě 9. EHSV zdůrazňuje, že zjednodušení je nezbytné, a to jak na úrovni EU, tak při provádění politiky na vnitrostátní a regionální úrovni. Současný systém je tak složitý, že mnohé odrazuje od žádosti o podporu, a tato složitost tudíž ohrožuje provádění politiky a plnění jejích cílů. Některé typy žádostí nelze v zásadě správně vyplnit bez spolupráce s poradcem. Středem pozornosti musí být právní jistota pro jednotlivce.

3.34. Pro současné období 2014–2020 byla administrativní pravidla pro využívání evropských strukturálních a investičních fondů sloučena do jednoho nařízení⁽¹¹⁾. To je v zásadě pozitivní, neboť širší koordinace zajistí větší efektivitu zejména ve výkonu veřejné moci, zatímco přínosy pro jednotlivé příjemce budou pravděpodobně menší, v neposlední řadě z toho důvodu, že ti sami příjemci zpravidla nežádají o podporu z několika různých fondů. Přínosy by mohly být eventuálně výraznější pro komunitně vedený místní rozvoj v zemích, v nichž je místní rozvoj podporován z několika fondů. Dopad nařízení o společných ustanoveních si заслужuje hlubší prozkoumání.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Balíček opatření týkajících se oběhového hospodářství (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 98).

⁽¹¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1303>.

3.35. Současná politika rozvoje venkova v rámci EZFRV je prováděna prostřednictvím programů rozvoje venkova, přičemž jsou stanoveny priority a oblasti zájmu. Vznikl tak systém, v němž jsou rozpočty programů značně nejednotné, neboť pro jednotlivá opatření, oblasti zájmu a priority byly stanoveny samostatné okruhy. Přehled nad programy je špatný a struktura přinesla orgánům další administrativní zátěž, což zase odklání prostředky na provádění programů, v důsledku čehož se snižuje pravděpodobnost dosažení jejich cílů.

3.36. V bodě 10 deklaráce je zmíněna nutnost zlepšit výkonnost a odpovědnost. Je to rovněž hlavní zásada rozpočtového procesu Komise, která v roce 2015 zahájila svou iniciativu Rozpočet EU zaměřený na výsledky. Občané a daňoví poplatníci musí mít možnost získat informace o výsledcích politiky a o tom, v jaké míře jsou cíle politiky naplňovány.

V Bruselu dne 6. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS
